

Terveystarkastuksen vuorovaikutus ja yksilöllisyys – Kouluterveyskysely 2021

PÄÄLÖYDÖKSET

- Kouluterveyskyselyn 2021 vastaajista 52 % – 69 % koki vuorovaikutuksen viimeisimmässä terveystarkastuksessa toteutuneen hyvin laatuindikaattorilla mitattuna.
- Vastaajaryhmän iän kasvaessa kokemus hyvästä vuorovaikutuksesta lisääntyi ja oli paras ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla.
- Alueellisesti oli havaittavissa eroja vuorovaikutuksen hyväksi kokeneiden vastaajien osuuksissa. Erot alueiden välillä olivat 16 – 21 prosenttiyksikköä ikäryhmästä riippuen.
- Suurin osa (63 % – 90 %) vastaajista ikäryhmästä riippumatta oli samaa mieltä yksittäisistä väittämistä, jotka kuvasivat hyvää vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä terveystarkastuksessa.
- Tytöt olivat selvästi poikia useammin eri mieltä väitteestä ”uskalsin terveystarkastuksessa kertoa asiointani rehellisesti”.

Kunnan on järjestettävä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon määräaikaisten terveystarkastukset kaikille ennalta määriteltyyn ikä- tai vuosiluokkaan kuuluville. (VNA 2011/338, Terveystarkastusten ajankohdat ovat kaikille samat ja sisällöt on ohjeistettu, mutta toteutuksen on oltava yksilöllistä. Tiedetyt mittaukset ja tutkimukset tehdään kaikille ikäryhmään kuuluville, mutta tarkastuksen keskustelu, tarjottu tuki ja terveysneuvonta perustuvat kunkin lapsen, nuoren ja perheen yksilöllisiin tarpeisiin. (STM 2009.)

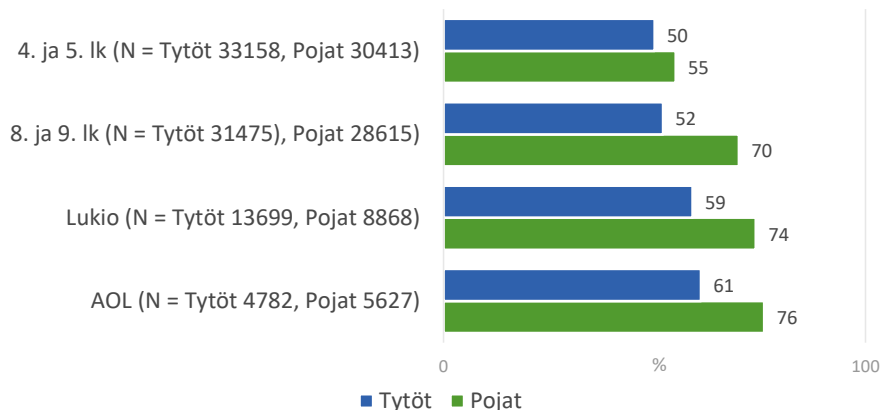
Kouluterveyskyselyssä tiedustellaan 4.- ja 5.-luokkalaisilta, onko hän luokan aikana käynyt terveystarkastuksessa joko terveydenhoitajalla tai lääkärillä. Luokkien 8 ja 9 oppilailta sekä lukion ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoilta tiedustellaan viimeisimmän terveystarkastuksen ajankohtaa ja tekijää. Lisäksi vastaajia pyydetään arvioimaan viimeisimmän terveystarkastustapaamisen vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä mittaavaa neljää väittämää. Näistä väittämistä muodostuu ”terveystarkastuksen laatu” -indikaattori sivulla 2 kuvatulla tavalla. Tarkastusten muusta sisällöstä, esimerkiksi tehdyistä tutkimuksista tai niiden laadusta, ei saada tietoa tällä indikaattorilla tai yksittäisillä väittämillä.

Tässä julkaisussa raportoidaan Kouluterveyskyselyn 2021 tulokset terveystarkastuksen laatu -indikaattorista sekä sen sisältämistä yksittäisistä väittämistä. Tuloksia raportoidaan ikäryhmittäin, sukupuolittain ja alueellisenä tarkasteluna. Tässä julkaisussa terveystarkastuksen laadukkaalla toteutumisella tarkoitetaan muodostetun summaindikaattorin kuvaamaa hyvää vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä terveystarkastuksen keskustelussa.

Kokemus tarkastuksesta vaihteli iän ja sukupuolen mukaan

Vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden näkökulmasta laadukkaasti toteutuneen tarkastuksen ilmoittaneiden osuus lisääntyi vastaajan iän kasvaessa. Laadukkaasti tarkastuksen ilmoitti 4. ja 5. luokan oppilaita 52 %, 8. ja 9. luokan oppilaita 61 %, 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lukioissa 65 % ja ammatillisissa oppilaitoksissa 69 %.

Sukupuolien välillä oli eroja kokemuksessa viimeisimmästä terveystarkastuksesta. Alaluokilla pojat arvioivat tyttöjä useammin tarkastuksen laadukkaaksi (55 % / 50 %). Yläluokilla ja toisella asteella pojat kokivat selvästi tyttöjä useammin tarkastusten vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden toteutuneen laadukkaasti. Lukion ja ammatillisen koulutuksen pojista noin kaksi kolmasosaa koki tarkastuksen toteutuneen laadukkaasti. Peruskoulun 8. ja 9. luokan tytöistä näin arvioi vain puolet. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Terveystarkastuksen laadukkaaksi kokeneiden osuudet (%) sukupuolittain.

Marke Hietanen-Peltola

THL

Johanna Jahnukainen

THL

Eetu Ervasti

THL

Sarianna Vaara

THL

Terveystarkastus toteutuu lapsella tai nuorella laadukkaasti, %

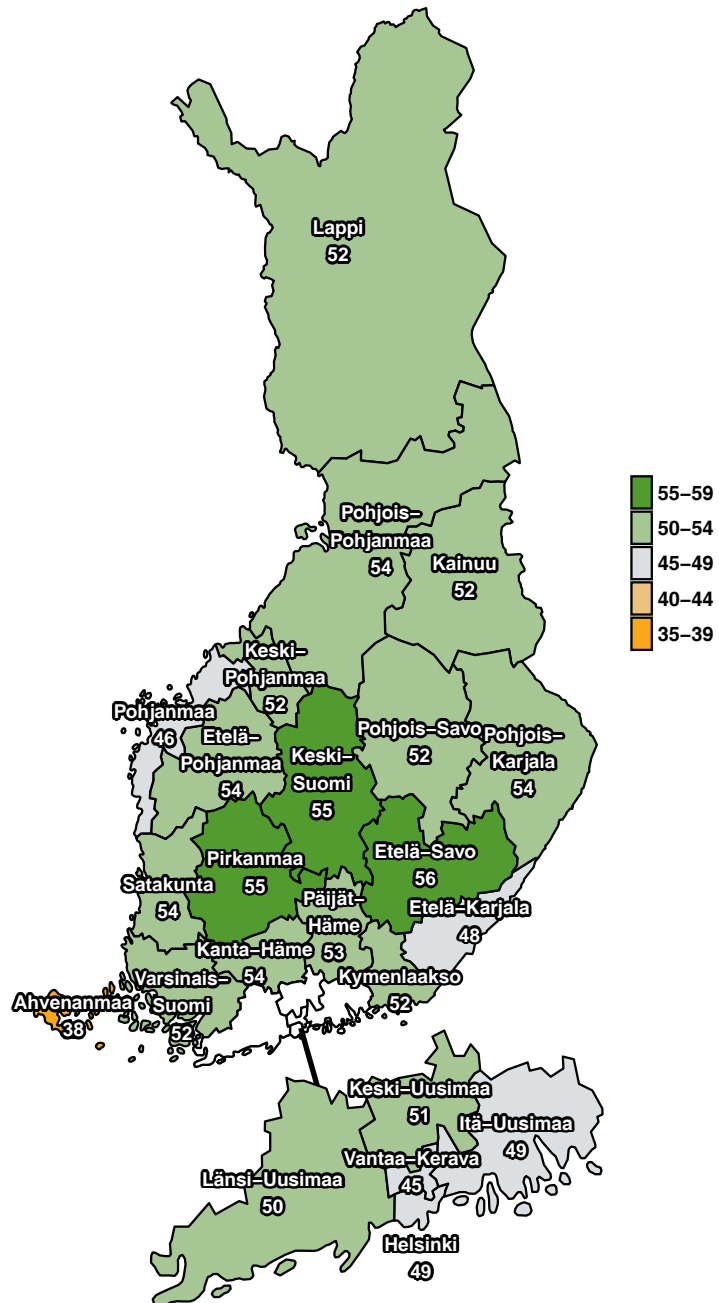
Indikaattori perustuu kysymykseen:

- **4.-5. lk:** "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän luokan aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?"
- **8.-9. lk:** "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?"
- **Lukio ja ammatillinen oppilaitos:** "Miten seuraavat asiat toteutuivat viimeisimmässä terveystarkastuksessa?"
- Summaindikaattori muodostuu neljästä kysymyksen osiosta: 1) puhuttiin minulle tärkeistä asioista, 2) mielipidettäni kuunneltiin, 3) puhuttiin kotiasioistani, 4) uskalsin kertoa asioistani rehellisesti.
- 4.-5. lk: Vastausvaihtoehdot: 1) samaa mieltä, 2) ei samaa eikä eri mieltä, 3) eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1, ja jotka ovat käyneet tämän luokan aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä.
- 8.-9. lk, lukio ja ammatillinen oppilaitos: Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä (8.-9. lk) tai jotka ovat käyneet nykyisenä opiskeluvuonna terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä (lukio ja ammatillinen oppilaitos).

Kokemuksissa oli myös alueellisia eroja

Terveystarkastusten vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden laadukkaassa toteutumisessa oli havaittavissa alueellisia eroja. Seuraavissa kartoissa raportoidaan tuloksia eri hyvinvointialueilla sekä Helsingissä ja Ahvenanmaalla.

Koko maan **4.- ja 5. luokan oppilaita** 52 % koki luokan aikana tehdyn tarkastuksen toteutuneen laadukkaasti. Alueellisesti vaihtelua oli 38 prosentista 56 prosenttiin. Laadukkaaksi tarkastuksen kokeneiden osuus oli pienin Ahvenanmaalla sekä Pohjanmaan ja Vantaa-Keravan hyvinvointialueilla. Suurimmat osuudet olivat Etelä-Savossa, Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Terveystarkastuksen laadukkaaksi kokeneiden 4. ja 5. luokan oppilaiden osuudet (%) hyvinvointialueittain. N = 64 044.

Näin tutkimus tehtiin:

Tutkimus perustuu Kouluterveyskyselyn aineistoon, joka kerättiin poikileikkausasetelmalla 1.3.–28.5.2021. Kouluterveyskysely on koko maan kattava väestötutkimus, jolla kerätään tietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä ja palveluista. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi.

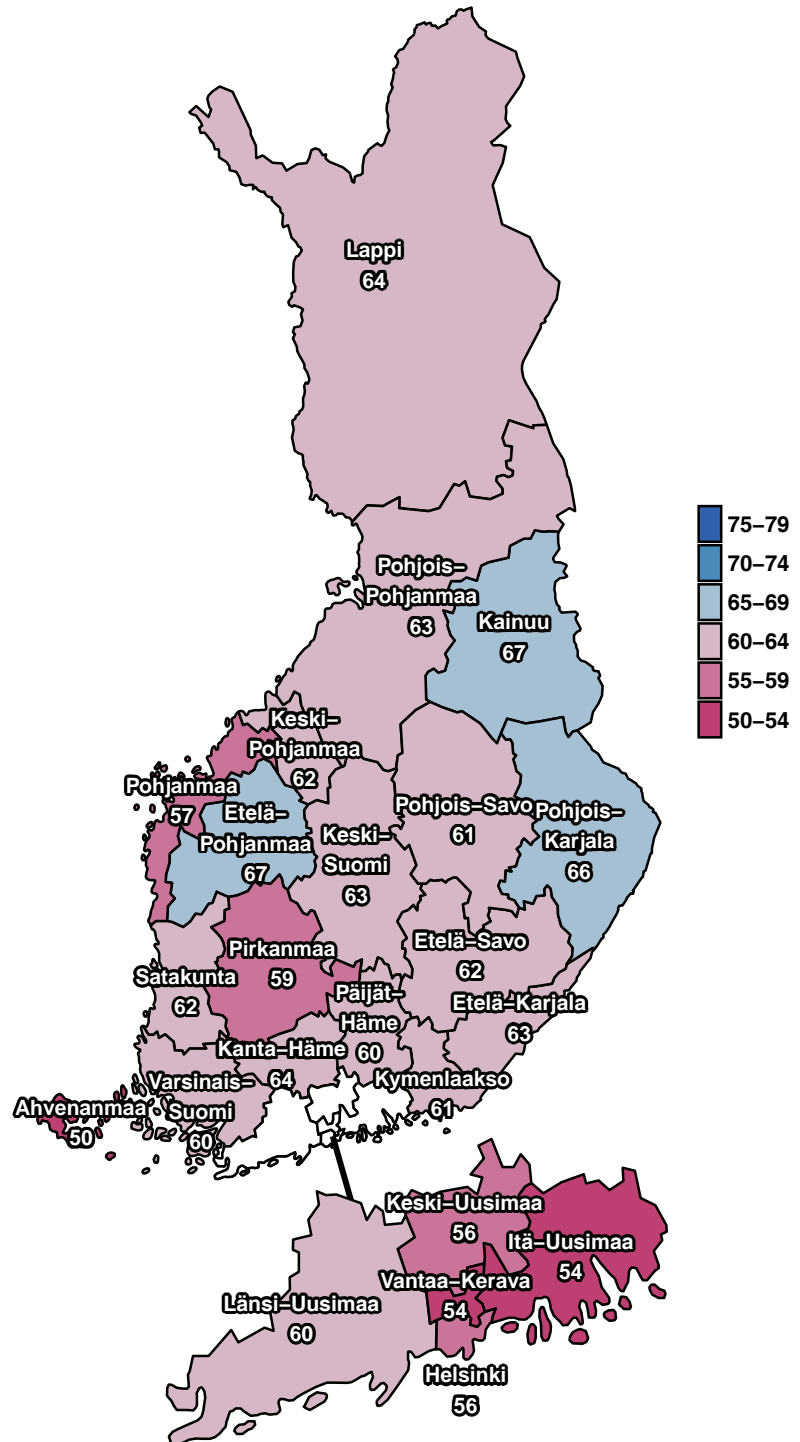
Tiedonkeruun aikana koko maassa oli poikkeustila koronaepidemian takia, minkä vuoksi kyselyn toteutusajaksi oli normaalia pidempi. Kyselyyn oli mahdollista vastata sekä lähi- että etäopetuksessa. Vastaaminen on vapaaehtoista sekä nimetöntä. (Helakorpi & Kivimäki 2021.)

Kohderymänä ovat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat (N = 104 082, kattavuus 83 %), perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat (N = 91 560, 75 %) ja lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat (N = 47 383, 71 %) sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden alle 21-vuotiaat opiskelijat (N = 21 853, 32 %).

Tässä julkaisussa raportoidaan kaikkien kouluasteiden tuloksia. Tulokset esitetään sekä virallisen sukupuolen (poika/tyttö) mukaan että yhteensä. Tuloksissa, joita ei ole ilmoitettu sukupuolen mukaan, ovat mukana myös ne vastaajat, jotka eivät ole ilmoittaneet virallista sukupuoltaan.

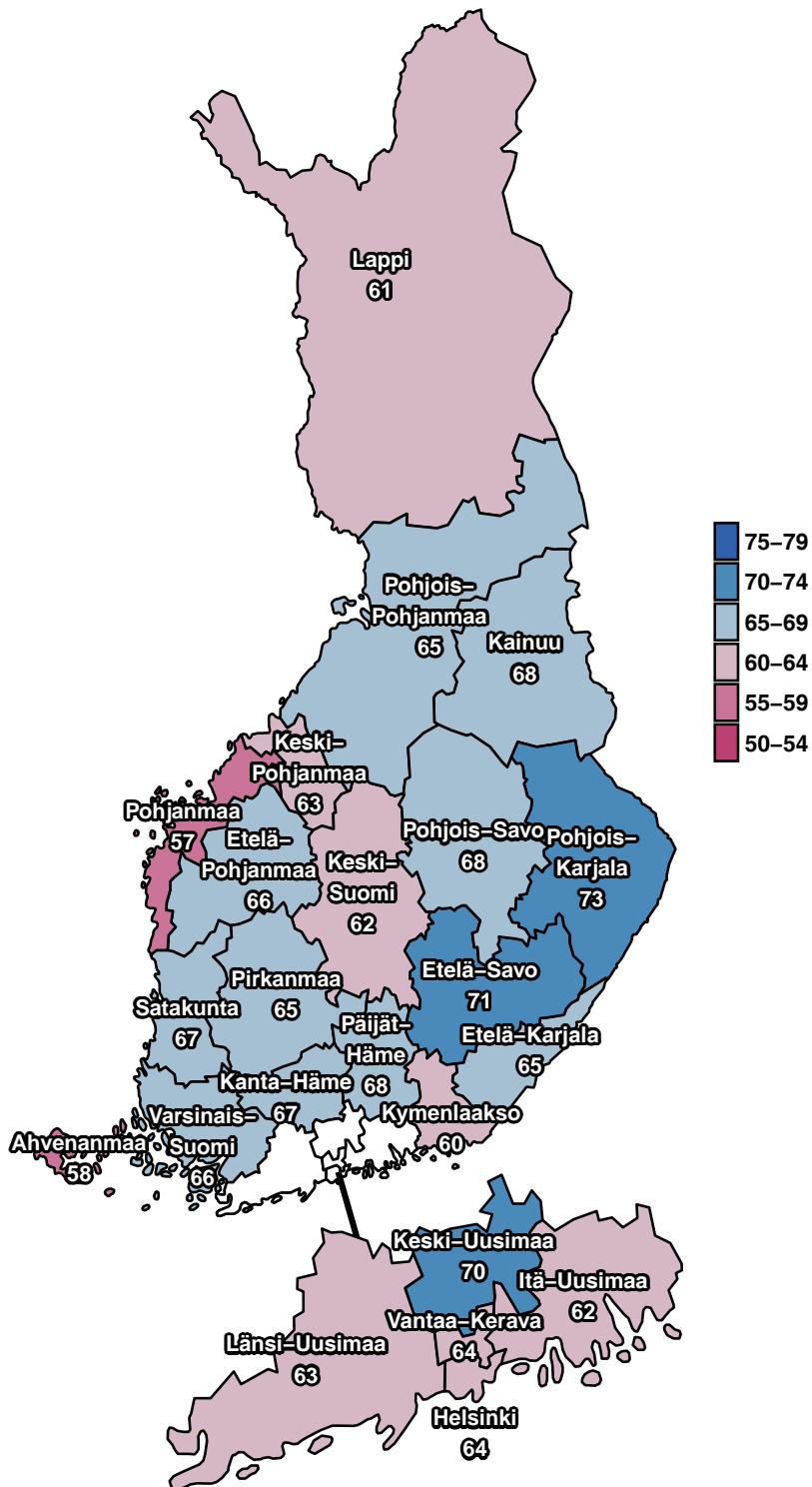
Kokemusta terveystarkastuksesta tarkasteltiin niiden vastaajien osalta, jotka ilmoittivat käyneensä terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkärillä lukuvuoden aikana.

Koko maassa perusopetuksen **8.–9. luokan oppilaista** 61 % oli kokenut lukuvuoden aikana tehdyn terveystarkastuksen vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden laadukkaaksi. Hyvinvointialuekohtaisessa tarkastelussa näin kokeneiden osuudet vaihtelivat 50 % ja 67 % välillä. Tarkastuksen laadukkaaksi kokeneiden osuus oli pienin Ahvenanmaalla sekä Itä-Uusimaan ja Vantaa-Keravan hyvinvointialueilla. Suurimmat osuudet olivat Kainuussa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. (Kuvio 3.)

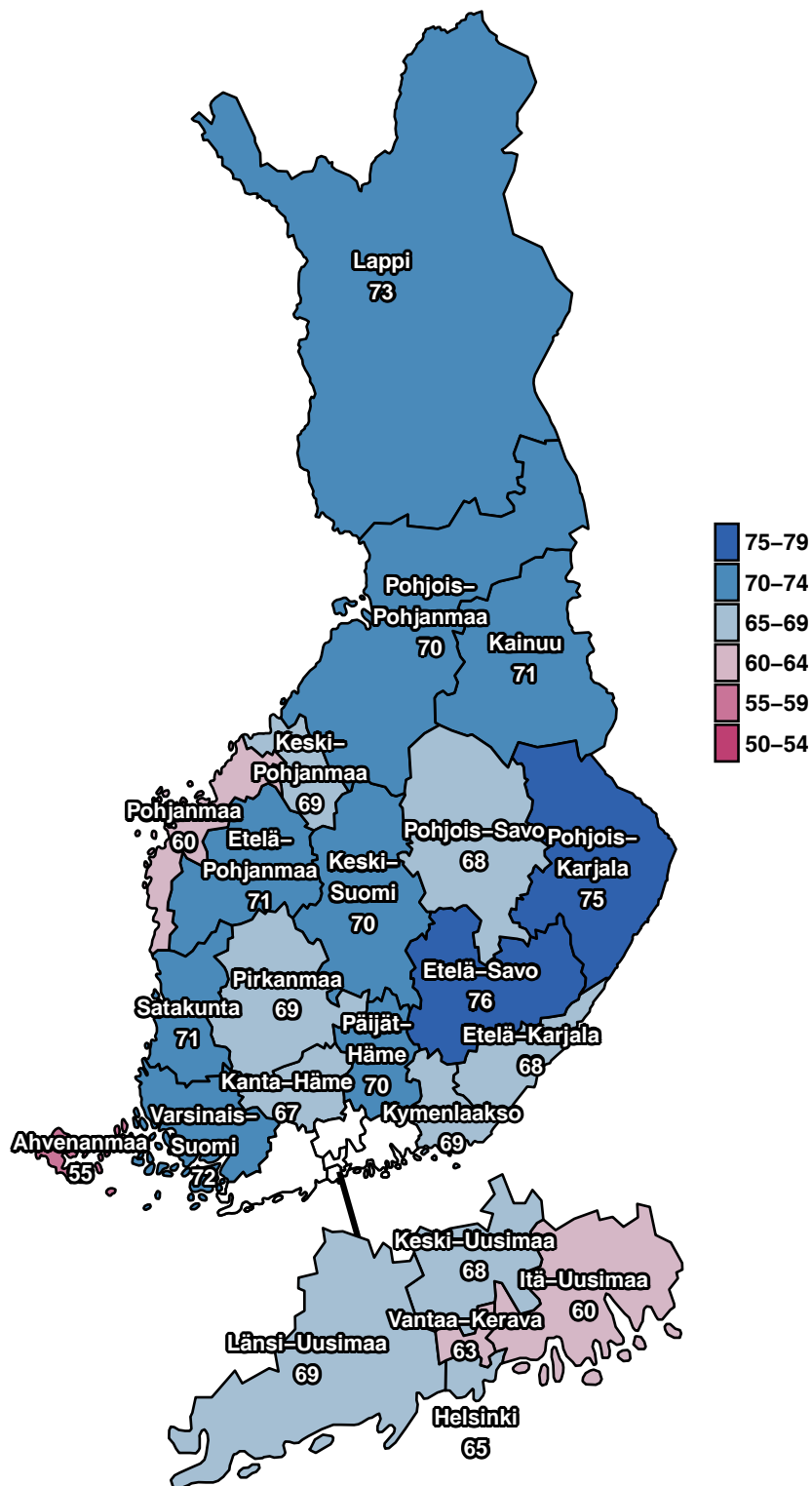
Kuvio 3. Terveystarkastuksen laadukkaaksi kokeneiden 8. ja 9. luokan oppilaiden osuudet (%) hyvinvointialueittain. N = 60 222.

Koko maan **lukiolaisista** 65 % koki vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden toteutuneen laadukkaasti viimeisimmässä terveydenhoitajan tai lääkärin terveystarkastuksessa. Alueittain vaihtelua oli 57 % ja 73 % välillä. Eniten kokemuksia terveystarkastuksen laadukkaasta toteutumisesta ilmoittivat Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Keski-Uusimaan hyvinvointialueiden lukiolaiset ja heikoimmin Pohjanmaan ja Ahvenanmaan lukiolaiset. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Terveystarkastuksen laadukkaasti kokeneiden lukion opiskelijoiden osuudet (%) hyvinvointialueittain. N = 22 570.

Koko maan **ammattillisten oppilaitosten** opiskelijoista 69 % koki viimeisimmän terveystarkastuksen vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden toteutuneen laadukkaasti. Näin kokivat yleisimmin Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon opiskelijat ja heikoimmin Ahvenanmaan, Pohjanmaan ja Itä-Uusimaan opiskelijat. Alueellisesti vastaukset vaihtelivat 55 % ja 76 % välillä. (Kuvio 5.)

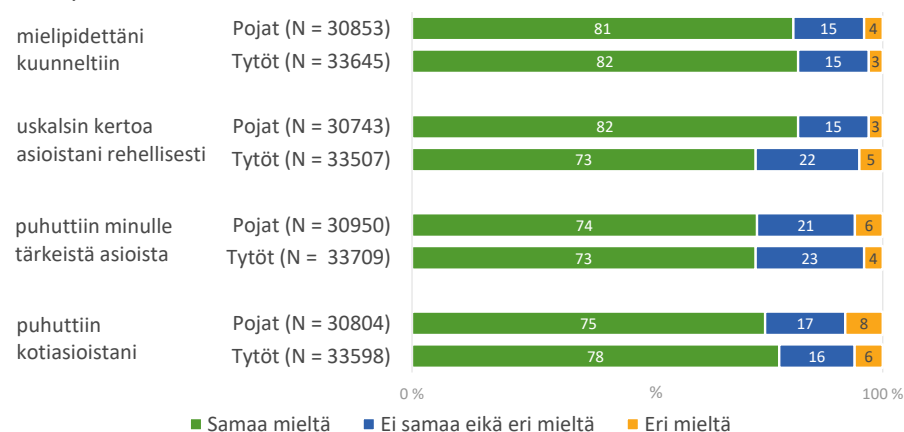
Kuvio 5. Terveystarkastuksen laadukkaaksi kokeneiden ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden osuudet (%) hyvinvointialueittain. N = 10 423.

Tyttöjen ja poikien kokemuksissa oli jonkin verran eroja

Sukupuolten välisiä eroja tarkasteltiin eri vastaajaryhmien ja kaikkien tarkastuksen vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä mittaavan neljän väittämän kohdalla erikseen.

Perusopetuksen **4.- ja 5.-luokkalaiset** olivat pääasiassa samaa mieltä (73 % – 82 %) väittämien hyvää vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä kuvaavista sisällöistä. Parhaiten terveystarkastuksissa oli toteutunut oppilaan mielipiteen kuuntelu, 81 % pojista ja 82 % tytöistä oli kokenut näin. Runsas neljännes (27 %) oppilaista koki, että tapaamisessa ei ollut puhuttu hänelle tärkeistä asioista. Tyttöjen ja poikien kokemukset eri väittämistä olivat hyvin samanlaisia lukuun ottamatta väitettä ”uskalsin kertoa asioistani rehellisesti”. Tällainen kokemus tarkastuksessa oli syntynyt pojista 82 %:lle ja tytöistä 73 %:lle. (Kuvio 6.)

Terveystarkastuksessa

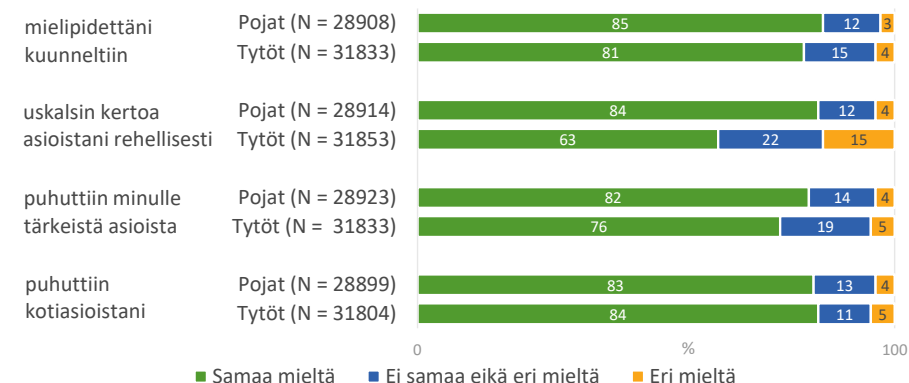

Kuvio 6. Perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaiden kokemukset terveystarkastuksen vuorovaikutuksesta ja yksilöllisyydestä väittämäkohtaisina osuuksina (%) sukupuolittain.

8.- ja 9.-luokkalaisten oppilaiden kokemuksissa viimeisimmästä terveystarkastuksesta oli enemmän vaihtelua eri väittämien kohdalla ja myös sukupuolten väliset erot tulivat selvemmin esille kuin 4. ja 5. luokkien oppilailla.

Tyttöjen kokemukset tapaamisen vuorovaikutuksesta olivat yleisesti heikompia kuin pojilla. Ero oli suurin ”uskalsin kertoa asioistani rehellisesti” -väittämän kohdalla. Samaa mieltä väittämästä oli 84 % pojista, mutta vain 63 % tytöistä. Eri mieltä väittämästä oli 15 % tytöistä ja ei samaa eikä eri mieltä 22 %. (Kuvio 7.)

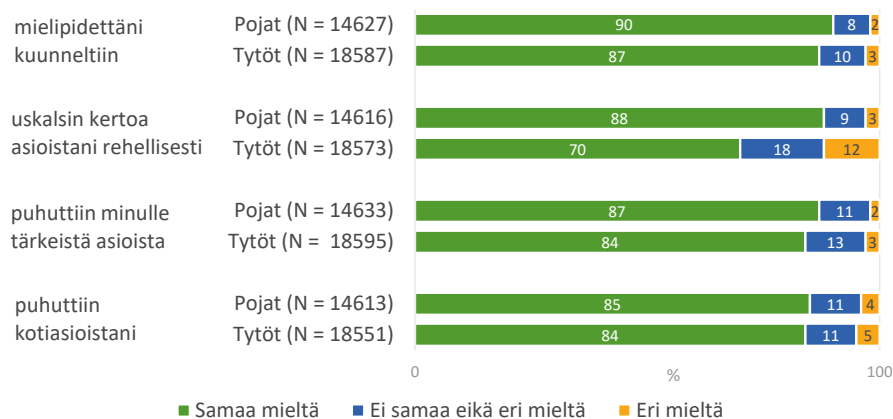
Terveystarkastuksessa

Kuvio 7. Perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaiden kokemukset terveystarkastuksen vuorovaikutuksesta ja yksilöllisyydestä väittämäkohtaisina osuuksina (%) sukupuolittain.

Toisen asteen opiskelijoiden kokemukset terveystarkastuksen vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden laadukkaasta toteutumisesta olivat pääosin samankaltaisia molemmilla sukupuolilla. Väittämän ”Uskalsin kertoa asioistani rehellisesti” kohdalla tyttöjen vastaukset poikkesivat muiden väittämien vastauksista. Samaa mieltä väittämästä oli tytöistä 70 % ja eri mieltä 12 %. Ei samaa eikä eri mieltä oli 18 %. (Kuvio 8.)

Terveystarkastuksessa

Kuvio 8. Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden kokemukset terveystarkastuksen vuorovaikutuksesta ja yksilöllisyydestä väittämäkohtaisina osuuksina (%) sukupuolittain.

Yhteenveto

Terveystarkastuksilla pyritään seurannan lisäksi vastaamaan oppilaiden ja opiskelijoiden sekä perheiden yksilöllisiin tarpeisiin. Terveystarkastusten esitietolomakkeilla (THL) kerätään tietoa yksilöllisistä tarpeista jo ennen tapaamista. Ne auttavat ajankäytön suunnittelussa ja ovat tukena puheeksi ottamisessa. Terveystarkastusten yksilöllistä sisältöä on painotettu myös kansallisissa oppaissa (Hakulinen-Viitanen 2012, STM 2009) ja tuoreen NEUKO-tietokannan artikkeleissa (THL & Duodecim 2021).

Hyvä vuorovaikutus ja asiakkaan osallisuus tarkastuksen sisällöissä sekä jatkotoimissa on tärkeää terveystarkastuksen onnistumiselle. Mielenterveyspulmat ja erilaiset psykososiaaliset ongelmat kuormittavat paljon lapsia, nuoria ja perheitä. Niistä keskustelu sekä avun ja tuen vastaanottaminen edellyttävät luottamusta asiakkaan ja työntekijän välillä. Myös monet muut nuoria askarruttavat asiat, kuten seksuaalisuus, seurustelu, kotitilanteeseen liittyvät haasteet, kiusaaminen, väkivalta tai päihde- ja tupakkakokeilut voivat nousta keskusteluun vain silloin, kun ilmapiiri on riittävän turvallinen.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että terveystarkastusten yksilöllisyys ja hyvä vuorovaikutus ovat toteutuneet laatuindikaattorilla tarkasteltuna kohtalaisesti (52 % – 69 % ikätason vastaajista). Kuitenkin yksittäisiä väittämiä tarkasteltaessa piiryy positiivisempi kuva vuorovaikutuksesta. Kolme neljäsosaa (73 % – 82 %) vastaajista on yhtä mieltä väittämässä kuvatausta onnistuneesta vuorovaikutuksesta. Terveystarkastuksissa käyneiden oppilaiden ja erityisesti toisen asteen opiskelijoiden kokemukset terveystarkastusten vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden laadukkaasta toteutumisesta ovat positiivisia ja vahvistuvat iän myötä. Tyttöjen kokemukset vuorovaikutuksesta olivat jonkin verran poikia heikommalla tasona ja toisella asteella.

Erityisesti kokemus uskalluksesta kertoa asioista rehellisesti terveystarkastuksessa oli tytöillä heikompi. Tuloksesta ei voida päätellä löydöksen syytä, mutta sitä voi pohtia monesta eri näkökulmasta. Kokevatko tytöt rehellisen kertomisen olevan erilaista kuin pojat? Ajattelevatko tytöt poikia herkemmin, että eivät olleet rehellisiä, jos jokin asia jäi kertomatta? Tiedämme tyttöjen Kouluterveyskyselyssä ilmoittavan selvästi poikia enemmän myös erilaisia oireita, sekä ahdistuneisuutta ja masennusta että kokemusta heikosta terveydentilasta (Helakorpi & Kivimäki 2021). Koetaanko näistä aiheista puhuminen vaikeaksi tarkastuksen tapaamisessa ja ovatko tyttöjen tarpeet keskusteluun liittyen erilaisia kuin poijilla?

Alakoulun 4.- ja 5.-luokkalaisten kokemukset vuorovaikutuksen ja yksilöllisyyden toteutumisesta laadukkaasti olivat jonkin verran huonommat kuin yläkoulun tai toisen asteen vastaajien kokemukset. On hyvä pohtia sitä, jääkö pienempien lasten osallisuus terveystarkastuksessa heikommaksi kuin isompien ja miten heidän osallisuuttaan voisi kehittää. Voi olla myös niin, että huoltajan ollessa mukana 5. luokan laajassa terveystarkastuksessa, lapsi kokee keskustelun tapahtuvan aikuisten kesken. On pohdittava myös sitä, miten ymmärrettäviä Kouluterveyskyselyn tarkastuksen vuorovaikutusta koskevien väittämien käsitteet ovat 10–11-vuotiaille.

Alueelliset erot terveystarkastuksen laadussa voivat osin selittyä alueellisilla eroilla henkilöstöresurssissa. Jos tarkastuksessa on kiireen tuntu, heikentää se vuorovaikutusta ja asioita voi jäädä kertomatta. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluiden saatavuudessa tiedetään olleen alueellisia eroja jo pidempään ja korona-aikana tehdyt henkilöstösiirrot ovat vaikeuttaneet tilannetta entisestään. Terveystarkastukset ovat toteutuneet aiempaa heikommin sekä perusasteella että toisella asteella. (Hakulinen ym. 2020 ja 2021, Hietanen-Peltola ym. 2020 ja 2022, Mölläri ym. 2022).

Kouluterveyskyselyn lomake laaditaan suomen kielellä ja käännetään ruotsiksi. Saadun palautteen mukaan joihinkin kysymyksiin tulee käännoistyössä käsitteisiin liittyviä vivahte-eroja, jotka voivat vaikuttaa vastaukseen ja ruotsinkielisten alueiden tuloksiin.

Terveystarkastusten vuorovaikutus ja yksilöllisyys oli pääsääntöisesti koettu hyväksi, mutta myös kehittämistarpeita nousi esiin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa lapsi ja nuori saa ensimmäiset kokemuksensa terveydenhuollon palvelujärjestelmästä ja omasta osallisuudestaan asioidensa hoitamisessa. Kokemuksilla voi olla heijastevaikutuksia tulevaan sote-palvelujen käyttöön ja oikea-aikaiseen avun hakemiseen.

Terveystarkastusten luottamuksellista vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä tulee määrätietoisesti kehittää edelleen. Terveystarkastuksille asetettuja hyöty- ja vaikuttavuustavoitteita, oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, on vaikea saavuttaa ilman toimivaa vuorovaikutusta ja yksilöllisyyttä.

Lähteet

Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Vaara S (2021) Palveluja maskin takaa. Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronakeväänä 2021. THL, Työpäpaperi 15/2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-681-7>

Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Hastrup A, Vaara S, Jahnukainen J, Varonen P. (2020) ”Pahin syksy ikinä” Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronasyksynä 2020. THL, Työpäpaperi 37/2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-579-7>

Hakulinen-Viitanen T, Hietanen-Peltola M, Hastrup A, Wallin M, Pelkonen M. (2012). Laaja terveystarkastus, ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon. THL, Opas 22/2012. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-708-0>

Helakorpi S, Kivimäki H (2021) Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2021: Iso osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä – yksinäisyyden tunne on yleistynyt. THL, Tilastoraportti 30/2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021091446139>

Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Ervasti E, Vaara S (2022) Terveystarkastusten toteutuminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa lukuvuonna 2020–2021 – Kouluterveyskyselyn tuloksia. THL, Tutkimuksesta tiiviisti 11/2022. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-830-9>

Hietanen-Peltola M, Vaara S, Hakulinen T, Hastrup A. (2020) Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronakeväänä 2020. Tuloksia kouluterveydenhuollon verkoston ja perhekeskusverkoston tiedonkeruista. THL, Työpäpaperi 26/2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-521-6>

Mölläri K, Hauhio N, Hakulinen T, Hietanen-Peltola M (2022) Terveystarkastusten ja muiden käytösten toteutumiset äitiys- ja lastenneuvolassa vuonna 2020 sekä kouluterveydenhuollossa lukuvuonna 2020–21. THL, Tilastoraportti 03/2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022020918392>

NEUKO-tietokanta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Duodecim 2021. <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/nko> Katsottu 4.2.2022.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2009. Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä terveydenhuolto. Asetuksen (380/2009) perustelut ja soveltamisohjeet. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2009:20. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2942-5>

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 6.4.2011/338. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338>.

Tämän julkaisun viite:

Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Ervasti E, Vaara S (2022). Terveystarkastuksen vuorovaikutus ja yksilöllisyys - Kouluterveyskysely 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 10/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-343-829-3 (verkko)

ISSN 2323-5179 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-829-3>